

CARTA DE LES CIUTATS EUROPEES CAP A LA SOSTENIBILITAT (LA CARTA D'AALBORG)

documents

La Carta d'Aalborg fou aprovada pels participants en la "Conferència europea sobre ciutats sostenibles" celebrada a Aalborg (Dinamarca) entre el 24 i 27 de maig de 1994, sota el patrocini conjunt de la Comissió Europea i la ciutat d'Aalborg i organitzada pel Consell Internacional d'Iniciatives Ambientals Locals (ICLEI). Aquest organisme va assumir la responsabilitat d'elaborar el projecte de la Carta juntament amb el Ministeri de Planificació i Transports Urbans de l'Estat federat alemany de Renània del Nord - Westfàlia. La Carta reflecteix les idees i els termes d'un gran nombre de col.laboradors.

La Carta d'Aalborg fou signada inicialment per 80 autoritats locals europees

i 253 representants d'organitzacions internacionals, governs nacionals, centres científics, assessors i particulars. Amb la firma de la Carta, les ciutats, poblacions menors i unitats territorials d'Europa es van comprometre a participar en les iniciatives locals de l'Agenda 21 i a desenvolupar programes a llarg termini vers un desenvolupament sostenible, alhora que iniciaven la campanya de ciutats europees sostenibles.

El projecte de la carta fou debatut per més de 600 participants en els 36 cursos pràctics de la Conferència d'Aalborg. En el text definitiu es van incorporar moltes observacions i suggeriments. Això no obstant, el grup de redacció de la Carta va

considerar que nombroses propostes de modificacions bàsiques substancials mereixien un examen i un debat més detallats i no es podien incloure com un mer aspecte de redacció. En conseqüència, es va proposar que la revisió de les modificacions proposades fos una responsabilitat del comitè de coordinació de la campanya i que la Carta es desenvolupés el màxim possible i fos sotmesa a l'aprovació dels participants de la segona "Conferència europea sobre ciutats sostenibles", que se celebrarà el setembre de 1996 a Lisboa (Portugal).

Part I

Declaració de consens

Les ciutats europees cap a la sostenibilitat

I.1. El paper de les ciutats europees

Nosaltres, ciutats europees, signatàries d'aquesta Carta, declarem que en el curs de la història hem conegut imperis, estats-nació i règims i els hem sobreviscut com a centres de la vida social, portadors de les nostres economies i guardians de la cultura, el patrimoni i la tradició. Juntament amb les famílies i els barris, les ciutats han estat la base de les nostres societats i estats, el centre de la indústria, l'artesanat, el comerç, l'educació i el govern.

Compremem que el nostre actual

mode urbà de vida, i particularment les nostres pautes de divisió del treball i de les funcions, l'ocupació del sòl, el transport, la producció industrial, l'agricultura, el consum i les activitats d'oci, i, per tant el nostre nivell de vida, ens fa especialment responsables de molts dels problemes ambientals amb els quals s'enfronta la humanitat. Aquest fet és essencialment significatiu si hom té en compte que el 80% de la població viu en zones urbanes.

Hem après que els actuals nivells de consum de recursos en els països industrialitzats no poden ser assolits per la totalitat de la població mundial, i encara menys per les generacions futures, sense destruir el capital natural.

Estem convençudes que la vida humana en aquest planeta no es pot sos-

tenir sense unes comunitats locals sostenibles. El govern local es troba prop del lloc on es perceben els problemes ambientals i molt a la vora dels ciutadans; a més, comparteix amb els governs de tots els àmbits territorials, la responsabilitat del benestar de la humanitat i de la natura. Per tant, les ciutats tenen una funció determinant en el procés de canvi dels modes de vida, de la producció, del consum i de les pautes de distribució de l'espai.

I.2 Noció i principis de sostenibilitat

Nosaltres, les ciutats, compremem que el concepte de desenvolupament sostenible ens ajuda a basar el nostre nivell de vida en la capacitat de càrrega de la natura. Mirem d'aconseguir la justícia social, economies sostenibles i la sos-

tenibilitat ambiental. La justícia social requereix necessàriament la sostenibilitat econòmica i l'equitat, les quals necessiten alhora la sostenibilitat ambiental.

La sostenibilitat ambiental significa, a més, el manteniment i la preservació del capital natural. Necessita que el nostre ritme de consum de recursos materials, hídrics i energètics renovables no superi la capacitat dels sistemes naturals per a reposar-los, i que el ritme en què consumim recursos no renovables no superi el ritme de substitució per recursos renovables duradors. La sostenibilitat ambiental comporta també que el ritme d'emissió de contaminants no superi la capacitat de l'aire, de l'aigua i del sòl per a absorbir-los i processar-los.

La sostenibilitat ambiental implica a més el manteniment de la diversitat biològica; la salut humana i la qualitat de l'aire, l'aigua i el sòl a uns nivells que siguin suficients per a preservar per sempre la vida i el benestar de la humanitat, com també la de la flora i la fauna.

1.3. Estratègies locals cap a la sostenibilitat

Nosaltres, les ciutats, estem convençudes que la ciutat és, alhora, l'entitat més important capaç d'enfrontar inicialment els nombrosos desequilibris arquitectònics, socials, econòmics, polítics, ambientals i de recursos naturals que afecten el món modern, i la unitat més petita en què els problemes poden ser resolts com cal d'una manera integrada, holística i sostenible. Atès que totes les ciutats són diferents, hem de trobar les

vies pròpies cap a la sostenibilitat. Integram els principis de sostenibilitat en totes les nostres polítiques i farem de les nostres forces respectives la base de les estratègies adequades a l'àmbit local.

1.4 La sostenibilitat com a procés creatiu local en cerca de l'equilibri

Nosaltres, les ciutats, reconeixem que la sostenibilitat no és ni un somni ni una situació immutable, sinó un procés creatiu local a l'encaix de l'equilibri que s'estén a tots els àmbits de la presa de decisions en aquest nivell. permet una realimentació de la informació permanent sobre les activitats que impulsen l'ecosistema urbà cap a l'equilibri i les que l'allunyen d'aquest. En basar la gestió urbana en la informació recollida a través d'un procés d'aquesta mena, la ciutat apareix com un tot orgànic, en què es fan patents els efectes de totes les activitats importants. Mitjançant un procés així, la ciutat i els seus habitants poden elegir entre opcions amb coneixement de causa. Un procés de gestió basat en la sostenibilitat permet de prendre decisions que no representin únicament els interessos de les persones afectades, sinó també els de les generacions futures.

1.5 Resolució de problemes mitjançant negociacions obertes

Nosaltres, les ciutats, reconeixen que no ens podem permetre traslladar els nostres problemes al medi ambient ni tampoc a les generacions futures. Per tant, hem de resoldre les nostres dificultats i desequilibris primer per nosaltres

mateixes i, si cal, amb l'ajut d'entitats regionals o nacionals. Aquest és el principi de la concertació, l'aplicació del qual donarà més llibertat a cada ciutat per definir la naturalesa de les seves activitats.

1.6 L'economia urbana cap a la sostenibilitat

Nosaltres, les ciutats, compremem que el factor restrictiu del nostre desenvolupament econòmic ha esdevingut el nostre capital natural, com l'atmosfera, el sòl, l'aigua i els boscos. Ens cal, doncs, invertir en aquest capital, respectant l'ordre prioritari següent:

1. invertir en la conservació del capital natural existent (reserves d'aigües subterrànies, sòl, hàbitats d'espècies rares);
2. fomentar el creixement del capital natural i reduir-ne el nivell d'explotació actual (per exemple, de les energies no renovables);
3. invertir per tal d'alleugerir la pressió sobre les reserves de capital natural mitjançant l'expansió de capital natural cultivat com ara parcs d'esplai urbà, per tal de mitigar la pressió en els boscos naturals;
4. incrementar l'eficiència en l'ús final dels productes, com ara edificis d'elevada eficiència energètica o transports urbans respectuosos amb el medi ambient.

1.7 Justícia social per a la sostenibilitat urbana

Nosaltres, les ciutats, som cons-

cients que els pobres són els més afectats pels problemes ambientals (soroll, contaminació pel trànsit, absència d'instal·lacions d'esplai, habitatges insalubres, inexistència d'espais verds) i els que tenen menys capacitat per a resoldre'ls. El repartiment desigual de la riquesa és la causa de comportaments insostenibles i fa més difícil canviar-los. Tenim la intenció d'integrar les necessitats socials bàsiques de la població, com també els programes de sanitat, ocupació i habitatge, en la protecció del medi ambient. Volem aprendre de les primeres experiències d'estils de vida sostenibles, de manera que puguem millorar la qualitat de vida de la ciutadania en comptes de maximitzar simplement el consum.

Mirarem de crear llocs de treball que contribueixen a la sostenibilitat de la comunitat i reduir així la desocupació. En intentar atreure o crear ocupació, avaluarem els efectes de les oportunitats econòmiques en termes de sostenibilitat per tal d'afavorir la creació de llocs de treball i productes duradors que s'ajustin als principis de sostenibilitat.

1.8 Pautes sostenibles d'ús del sòl

Nosaltres, les ciutats, reconeixem que és important que les nostres autoritats locals apliquin unes polítiques efectives d'ús del sòl i d'ordenació del territori que impliquin una avaluació ambiental estratègica de tots els plans. Hem d'aprofitar serveis públics de transport i de subministrament d'energia més eficients i, alhora, mantenir la dimensió humana del desenvolupament. En

emprendre programes de renovació del centre de les ciutats i en planificar noves zones suburbanes, tractem de cercar funcions múltiples per tal de reduir la mobilitat. El concepte d'interdependència regional equitativa en s'ha de permetre equilibrar els fluxos entre el camp i la ciutat i impedir a les ciutats la simple explotació dels recursos de les zones perifèriques.

1.9 Pautes de mobilitat urbana sostenible

Nosaltres, les ciutats, ens hem d'esforçar per millorar l'accessibilitat i per mantenir el benestar i els estils de vida urbans, tot reduint el transport. Sabem que perquè una ciutat sigui sostenible és indispensable reduir la mobilitat forçada i deixar de fomentar l'ús innecessari de vehicles motoritzats. Donarem preferència als mitjans de transport respectuosos amb el medi ambient (en particular els desplaçaments a peu, en bicicleta o mitjançant els transports públics) i situarem en el centre dels nostres esforços de planificació una combinació d'aquests mitjans. Els diversos mitjans de transport urbans motoritzats han de tenir la funció subsidiària de facilitar l'accés als serveis locals i mantenir l'activitat econòmica de les ciutats.

1.10 Responsabilitat del canvi climàtic global

Nosaltres, les ciutats, compremem que els riscos considerables que comporta l'escalfament del planeta per als entorns naturals i urbans i per a les generacions

futures requereixen una resposta adequada per a estabilitzar i posteriorment reduir, tan aviat com sigui possible, les emissions a l'atmosfera de gasos d'efecte hivernacle. També és igualment important el fet de protegir els recursos mundials de biomassa, com els boscos i fitoplàncton, que fan un paper fonamental en el cicle del carboni del planeta. La reducció de les emissions de combustibles fòssils requerirà polítiques i iniciatives basades en un coneixement exhaustiu de les alternatives i del medi urbà com a sistema energètic. Les úniques alternatives són les fonts renovables d'energia.

1.11 Prevenció de la intoxicació dels ecosistemes

Nosaltres, les ciutats, som conscients de la creixent quantitat de substàncies tòxiques i perilloses que s'alliberen a l'atmosfera, l'aigua, el sòl i els aliments i del fet que totes elles constitueixen una amenaça com més va més gran per a la salut dels humans i dels ecosistemes. Procurarem per tots els mitjans frenar la contaminació i prevenir-la des de la font.

1.12 L'autogestió d'àmbit local com a condició necessària

Nosaltres, les ciutats, estem convençuts que tenim la força, el coneixement i el potencial creatiu per a desenvolupar estils de vida sostenibles i per a dissenyar i manejar les nostres ciutats cap a la sostenibilitat. En tant que representants de les nostres comunitats locals per

elecció democràtica, estem preparats per a assumir la responsabilitat en la tasca de reorganització de les nostres ciutats per a la sostenibilitat. La capacitat de les ciutats d'afrontar aquest repte depèn dels drets d'autogestió que els siguin atorgats en virtut del principi de subsidiarietat. És fonamental que les autoritats locals tinguin els poders suficients i un suport financer sòlid.

I.13 El protagonisme dels ciutadans i la participació de la comunitat

Nosaltres, les ciutats, ens comprometem a seguir el mandat d'Agenda 21, document clau aprovat en la Cimera de la Terra a Rio de Janeiro, per a treballar amb tots els sectors de les nostres comunitats -ciutadania, d'empreses, grups d'interès- en el desenvolupament de les Agendes 21 locals. Estem d'acord en la crida del cinquè programa d'acció en matèria de medi ambient de la Unió Europea "Cap a un desenvolupament sostenible", i a compartir, per tant, la responsabilitat de l'aplicació del programa entre tots els sectors de la comunitat. En conseqüència, basarem els nostres treballs en la cooperació entre totes les parts implicades. Garantirem l'accés a la informació de tota la ciutadania i dels grups que hi estiguin interessats i vetllarem perquè puguin participar en els processos locals de presa de decisions. Cercarem les oportunitats per a l'educació i la formació en matèria de sostenibilitat, no tan sols per al públic en general, sinó també per als representants elegits i el personal de les administracions locals.

I.14 Instruments i eines per a la gestió urbana orientada cap a la sostenibilitat

Nosaltres, les ciutats, ens comprometem a utilitzar els instruments bàsics polítics i tècnics disponibles per tal d'aconseguir un plantejament ecosistemàtic de la gestió urbana. Aprofitarem l'àmplia gamma d'instruments per a la recollida i el tractament de dades ambientals i la planificació ambiental, i també els instruments reglamentaris, econòmics i de comunicació, com ara directives, taxes i drets, i mecanismes de sensibilització, incloent-hi la participació del públic. Tractarem de crear nous sistemes de comptabilitat ambiental que permetin una gestió dels nostres recursos naturals que sigui tan econòmica com la dels nostre recurs artificial, "el diner".

Sabem que hem de basar les nostres decisions i els nostres controls, en particular la vigilància ambiental, les auditories, l'avaluació de l'impacte ambiental i els sistemes de comptabilitat, de fer balanços i d'informació, en diferents tipus d'indicadors, entre els quals cal esmentar la qualitat del medi ambient urbà, els fluxos i models urbans, i sobretot, els indicadors de sostenibilitat dels sistemes urbans.

Nosaltres, les ciutats, reconeixem que en moltes ciutats europees ja s'han aplicat amb èxit tot un seguit de polítiques i activitats positives per al medi ambient. Aquestes constitueixen uns instruments vàlids per frenar i atenuar el ritme de la pressió de la insostenibilitat,

bé que no poden per elles mateixes invertir aquesta tendència insostenible de la societat. Això no obstant, amb aquesta sòlida base ecològica, les ciutats es troben en una posició excel·lent per fer el primer pas i poder integrar aquestes polítiques i activitats en el procés de governabilitat, a fi de manejar les economies urbanes locals mitjançant un procés de sostenibilitat comprensible. En aquest procés haurem de concebre i provar les nostres pròpies estratègies i compartir les nostres experiències.

Part II Campanya de les ciutats europees sostenibles

Nosaltres, ciutats europees, signatàries d'aquesta Carta, treballarem plegades per a un desenvolupament sostenible en un procés d'aprenentatge a partir de l'experiència i dels èxits aconseguits a escala local. Ens animarem mútuament per tal d'establir plans d'acció i locals a llarg termini (Agendes 21), reforçant així la cooperació entre autoritats locals i integrant aquest procés en les iniciatives de la Unió Europea en matèria de medi ambient urbà.

Posem en marxa la campanya de ciutats europees sostenibles per tal d'encoratjar les ciutats en la seva tasca en favor de la sostenibilitat i alhora donar-los suport. La fase inicial d'aquesta campanya tindrà una durada de dos anys i serà avaluada durant la segona conferència europea sobre ciutats sostenibles, que se celebrarà el 1996.

Invitem totes les autoritats locals, tant si són de ciutats com de poblacions menors, comarques o països i totes les xarxes d'autoritats locals europees a participar en la campanya mitjançant l'adopció i la firma d'aquesta Carta.

Instem totes les grans xarxes d'autoritats locals europees a coordinar la campanya. Es crearà un comitè de coordinació format per representants d'aquestes xarxes. Es prendran les mesures que calguin per a les autoritats locals que no formin part de cap xarxa.

Les principals activitats d'aquesta campanya seran els següents:

- facilitar l'assistència mútua entre ciutats europees per a la concepció, el desenvolupament i l'aplicació de polítiques orientades vers la sostenibilitat;
- recollir i divulgar la informació sobre experiències satisfactòries d'àmbit local;
- fomentar el principi de sostenibilitat entre les altres autoritats locals;
- captar nous signataris de la Carta;
- organitzar cada any un "premi de la ciutat sostenible";
- formular recomanacions polítiques a la Comissió Europea;
- contribuir als informes de ciutats sostenibles del grup d'experts sobre medi ambient urbà;
- donar suport als responsables de la presa local de decisions a aplicar la legislació i les recomanacions apropiades de la Unió Europea;
- publicar un butlletí d'informació de la campanya.

Per dur a terme aquestes activitats caldrà l'establiment d'una coordinació de la campanya. Invitem altres organitzacions a donar suport actiu a aquesta campanya.

Part III Implicació en el procés d'Agendes 21 locals: plans d'acció local en favor de la sostenibilitat

Nosaltres, ciutats europees, signatàries d'aquesta Carta, ens comprometem pel fet de signar-la i de participar en la campanya de ciutats europees sostenibles, a tractar d'arribar a un consens en el si de les nostres comunitats sobre una Agenda 21 d'abast local abans d'acabar l'any 1996. D'aquesta manera seguim el mandat establert en el capítol 28 de l'Agenda 21, tal com es va acordar a la Cimera de la Terra a Río de Janeiro el mes de juny de 1992. Mitjançant els nostres plans d'acció locals, contribuirem a l'aplicació del cinquè programa d'acció de la Unió Europea en matèria de medi ambient, "Cap a un desenvolupament sostenible". Els processos d'Agenda 21 locals es duran a terme d'acord amb la primera part d'aquesta Carta.

Proposem que el procés de preparació d'un pla d'acció local inclogui les etapes següents:

- reconeixement que el procés dels marcs de planificació d'acció local inclogui les etapes següents;
- localització sistemàtica dels problemes i de les seves causes mitjançant

àmplies consultes públiques;

- classificació de les tasques per ordre de prioritat per a tractar els problemes detectats;

- creació d'un model de comunitat sostenible mitjançant un procés participatiu que inclogui tots els sectors de la comunitat;

- consideració i avaluació d'opcions estratègiques alternatives;

- establiment d'un pla d'acció local a llarg termini cap a la sostenibilitat que inclogui objectius mesurables;

- programació de l'aplicació del pla, incloent-hi la preparació d'un calendari i una declaració del repartiment de responsabilitats entre els participants;

- establiment de sistemes i procediments per a la monitorització i informació de la implementació.

Haurem de revisar si els acords interns de les nostres autoritats locals són apropiats i eficients per a permetre el desenvolupament del procés d'Agenda 21 local, inclosos els plans d'acció locals a llarg termini cap a la sostenibilitat. És possible que calguin esforços addicionals per tal de millorar la capacitat de l'organització, en els quals caldrà incloure la revisió dels acords polítics, els procediments administratius, les tasques col·lectives i interdisciplinàries, els recursos humans disponibles i la cooperació entre les autoritats, incloent-hi associacions i xarxes.

Signada a Aalborg, Dinamarca, el 27 de maig de 1994. 